

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 14Svp/19/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200295
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Trenčan
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200295.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Trenčana a členov senátu JUDr. Kataríny Cangárovej, LL.M, PhD. (sudca spravodajca), JUDr. Petry Príbelskej, PhD., JUDr. Mariána Fečíka, a prof. JUDr. PhDr. Petra Potáscha, PhD., v právnej veci žalobcu: Kresťanskodemokratické hnutie, so sídlom Šafárikovo námestie 77/4, 811 02 Bratislava - Staré Mesto, IČO: 00 586 846, právne zastúpený: JUDr. Peter Haňdiak, advokátska kancelária GARANT PARTNER legal s. r. o., so sídlom Einsteinova 21, 851 01 Bratislava, IČO: 36 856 380, proti žalovanej: Mgr. Veronika Bezáková, nar. XX.XX.XXXX, E. K. K. XXX/X, XXX XX R., právne zastúpená: JUDr. Marek Šabík, advokát, so sídlom Moyzesova 585/2, 955 01 Topoľčany, IČO: 53 831 357, v konaní vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - volieb starostu obce Chynorany konaných dňa 29. októbra 2022, takto

rozhodol:

I. Žaloba sa z a m i e t a.

II. Žalovanej sa p r i z n á v a voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I.
Žaloba

1. Žalobca doručil Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší správny súd“) dňa 10.11.2022 žalobu, podanú prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy, ktorou namietal neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Chynorany, ktoré sa konali dňa 29.10.2022 z dôvodu porušenia ustanovení § 176 ods. 6 písm. c/, § 184 ods. 2, § 195c ods. 2 a § 195d zákona č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „volebný zákon“) a porušenia čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky. Za žalovaného žalobca označil Mgr. Veroniku Bezákovú, úspešnú kandidátku na starostu obce Chynorany.

2. Dôvody, pre ktoré žalobca napadol voľby starostu, uviedol s poukazom na § 312f písm. e/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj „SSP“) nasledovne:

A. Uvedenie nepravdivého údajá o zamestnaní na kandidátnej listine žalovanej: Podľa žalobcu uviedla žalovaná na kandidátnej listine ako svoje zamestnanie „administratívny pracovník“, no v skutočnosti bola v čase podania kandidátnej listiny vedená ako nezamestnaná na úrade práce, čím porušila § 176 ods. 6 písm. c/ volebného zákona, podľa ktorého „kandidát uvedie na kandidátnej listine zamestnanie, ktoré vykonáva v čase podania kandidátnej listiny.“ Toto konanie podľa žalobcu javilo známky snahy o manipuláciu s mienkou voličov, ktorých týmto uviedla do omylu a neumožnila im tak utvoriť si pravdivý obraz o svojej osobe ako kandidátky na starostu obce. Podľa žalobcu išlo o podvod na voličoch a nekalú volebnú súťaž, ktorá v zmysle nálezu Ústavného súdu SR PL. ÚS 98/07 je jedným z dôvodov pre spochybnenie volieb. Žalobca ako dôkaz navrhol najvyššiemu správneému súdu, aby si vyžiadal kandidátnu listinu žalovanej, potvrdenie od príslušného úradu práce o tom, že žalovaná je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie a príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne o tom, že žalovaná nebola poistená na základe pracovnoprávneho vzťahu;

B. Nesprávne posúdenie (ne)platnosti hlasovacieho lístka v okrsku č. 1: Žalobca uviedol, že pri sčítavaní hlasovacích lístkov minimálne vo volebnom okrsku č. 1 sa v odovzdanej obálke nachádzali 2 hlasovacie lístky pre voľbu starostu, jeden z nich bol prázdny, druhý so zakrúžkovaným kandidátom, ktoré podľa žalobcu mali byť s poukazom na § 184 ods. 2 volebného zákona vyhodnotené ako neplatné. Napriek uvedenému okrsková volebná komisia v okrsku č. 1 postupovala tak, že prázdny hlasovací lístok pre voľby starostu obce vyradila a označený hlasovací lístok zarátala ako platný. Žalobca si kládol otázku, že ak takto postupovala okrsková volebná komisia v jednom prípade, v koľkých ďalších prípadoch postupovala rovnako a poukázal na rozdiel v počte hlasov medzi žalovanou a kandidátom žalobcu, ktorý bol 25 hlasov. Uvedené podľa žalobcu vzbudzuje závažné a legitímne pochybnosti o správnosti výsledkov napadnutých volieb. Žalobca na podporu tohto tvrdenia doložil čestné vyhlásenia pozorovateľov vo volebnom okrsku č. 1 M. O. Q. I. M. a navrhol ich svedeckú výpoveď;

C. Nezapečatenie zoznamu voličov počas sčítavania hlasov do orgánov VÚC v okrsku č. 2: Žalobca tvrdil, že okrsková volebná komisia vo volebnom okrsku č. 2 postupovala v rozpore s § 195c ods. 2 a § 195d volebného zákona tým, že pred začatím zisťovania výsledkov volieb do orgánov samosprávneho kraja nezapečatila zoznamy voličov do orgánov samosprávy obcí, ale tieto boli voľne uložené na klavíri vo volebnej miestnosti. V dôsledku tohto konania tak okrsková volebná komisia vo volebnom okrsku č. 2 nemohla logicky overiť ani neporušenosť pečatí. Pokiaľ v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania uviedla výsledok neporušenosť pečatí, toto vyhlásenie nemôže podľa žalobcu zodpovedať skutočnosti, zároveň uvedené zakladá dôvodné podozrenie z možnej manipulácie s hlasmi. Žalobca má za to, že uvádzanie nepravdivých údajov v zápisnici vzbudzuje legitímne pochybnosti o dôveryhodnosti obsahu všetkých ostatných údajov v zápisnici, čo zakladá závažné a opakované porušenie volebného zákona. Na účely preukázania dôvodnosti svojho tvrdenia žalobca predložil čestné vyhlásenia dvoch pozorovateľiek volieb v okrsku č. 2. T.. A. R. Q. M. R. a navrhol ich svedeckú výpoveď.

3. S poukazom na uvedené dôvody žalobca najvyššiemu správneému súdu navrhol, aby podľa § 312j ods. 2 písm. a/ SSP vyhlásil voľby starostu obce Chynorany za neplatné a aby žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu trov konania voči žalovanej.

II.

Vyjadrenie žalovanej

4. Žalovaná vo vyjadrení k podanej žalobe, ktoré bolo najvyššiemu správneému súdu doručené dňa 12.12.2022 právny zástupcom žalovanej, uviedla, že nesúhlasí s podanou žalobou a považuje ju za nedôvodnú v celom rozsahu. Skutkové tvrdenia uvádzané v žalobe označila za rozporné so skutočnosťou.

5. K žalobnému dôvodu uvedenému v bode 2 A (Uvedenie nepravdivého údajá o zamestnaní na kandidátnej listine žalovanej) uviedla, že s tvrdením žalobcu nemôže súhlasiť. V čase podania kandidátnej listiny mala byť zamestnankyňou zamestnávateľa p. Ľubomíra Púčka, IČO: 43996710, s miestom podnikania Hollého 1020/62 Chynorany, na základe dohody o pracovnej činnosti zo dňa 22.8.2022, ktorej kópia a potvrdenie o zamestnaní tvorí prílohu jej vyjadrenia, pričom dohodnutý druh pracovnej činnosti bol „administratívny pracovník“, čím sa ohradila voči nepravdivému tvrdeniu žalobcu. Poukázala tiež na uznesenie Ústavného súdu SR PL. ÚS 3/2013 z 20.02.2013 v zmysle ktorého „Posudzovanie iba férovosti volebnej kampane podľa doterajšej rozhodovacej praxe ústavného súdu nemalo spravidla dosah na vyhlásenie volieb za neplatné...je vecou slobodnej súťaže a primusa volieb - občanov, aby sami a slobodne vyvodzovali dôsledky, hoci aj z unfair vedenej volebnej kampane“. Dodala však, že z jej strany unfair volebná kampaň vedená nebola.

6. K žalobnému bodu uvedenému v bode 2 B (Nesprávne posúdenie (ne)platnosti hlasovacieho lístka vo volebnom okrsku č. 1) uviedla, že je v rozpore so skutočnosťou. K dôkazom, ktoré predložil žalobca - svedecká výpoveď nezávislých pozorovateľov sčítania hlasov vo volebnom okrsku č. 1 M. O. Q. I. M. uviedla, že tí sa sčítavania hlasov nezúčastnili vo volebnom okrsku č. 1, ale okrsku č. 2. Navyše ide o dobrých priateľov neúspešného protikandidáta, čiže zaujaté osoby. Zároveň obe čestné vyhlásenia sú obsahovo totožné, a teda je vysoko pravdepodobné, že ich napísal sám žalobca. Ďalej žalovaná podotkla, že zisťovala pravdivosť tohto tvrdenia, avšak predseda okrskovej volebnej komisie č. 2 B. D. toto tvrdenie vyvrátil, teda uviedol, že sa nevyskytla obálka, v ktorej boli dva hlasovacie lístky na starostu obce. Žalovaná za účelom vyvrátenia tvrdenia žalobcu predložila aj vyjadrenie nezávislej pozorovateľky na sčítavanie hlasov v okrsku č. 2 M. M., ktorá navyše uviedla, že vo volebnom okrsku č. 2 boli pri sčítavani hlasov prítomní ako ďalší pozorovatelia M. O., I. M. Q. Q. M.. Žalovaná zdôraznila, že tvrdenie žalobcu je založené len na nepodložených domnienkach, čo neodôvodňuje neústavnosť ani nezákonnosť volieb, a že žalobca svoje dôkazné bremeno neuniesol. Navyše namietaná neplatnosť hlasovacích lístkov je v zanedbateľnom rozsahu, nakoľko išlo o jeden incident, preto aj keby sa preukázali tvrdenia žalobcu ako pravdivé, nemali by žiaden vplyv na zákonnosť a ústavnosť volieb.

7. K žalobnému dôvodu žalobcu uvedenému v bode 2 C (Nezapečatenie zoznamu voličov počas sčítavania hlasov do orgánov VÚC v okrsku č. 2) žalovaná uviedla, že s nim rovnako nie je možné súhlasiť. Vo vzťahu k čestným prehláseniam p. A. R. Q. M. R., ktoré zabezpečil žalobca, uviedla, že sa nezúčastnili pozorovania vo volebnom okrsku č. 2, ale okrsku č. 1, sú kamarátky neúspešného kandidáta na starostu a vzhľadom na ich obsahovú totožnosť je daný predpoklad, že boli pripravené žalobcom. Ďalej žalovaná uviedla, že žalobcom tvrdené skutočnosti overovala, pričom zistila, že so zoznamom voličov nemohlo byť manipulované. K uvedenému zaobstarala vyjadrenie zapisovateľky okrskovej volebnej komisie pre volebný okrskok č. 1 K. T. G., ktorá uviedla „... počas zisťovania výsledkov volieb do orgánov samosprávnych krajov vo volebnom okrsku č. 1 bol zoznam voličov do orgánov samosprávy po celý čas v mojich rukách a nebolo možné s nimi voľne disponovať“. Z vyjadrenia zapisovateľky tiež vyplýva, že počas zisťovania výsledkov volieb vo volebnom okrsku č. 1 boli prítomné ako pozorovateľky M. R.Á., A. R. Q. B. O.. Žalovaná tiež predložila vyjadrenie predsedníčky okrskovej volebnej komisie pre volebný okrskok č. 1 M. W., ktorá sa vyjadrila v rovnakom duchu, a teda že zoznam voličov sa počas zisťovania výsledkov volieb do orgánov samosprávnych krajov nachádzal v rukách zapisovateľky a nebolo možné s ním voľne disponovať. Predsedníčka tiež potvrdila mená pozorovateľiek vo volebnom okrsku č. 1. Žalovaná ďalej predložila výpoveď nezávislej pozorovateľky vo volebnom okrsku č. 1 p. B. O., ktorá uviedla, že „...Pri sčítaní boli prítomní aj ďalší pozorovatelia: M. R., A. R. [...] počas sčítavania hlasov som nezaznamenala žiadne chyby a nejasnosti. Počas zisťovania výsledkov volieb do orgánov samosprávnych krajov vo volebnom okrsku č. 1 nebol zoznam voličov voľne položený na klavíri, po celý čas bol v rukách zapisovateľky okrskovej volebnej komisie pre volebný okrskok č. 1 a nebolo možné s ním voľne disponovať“. Záverom žalovaná zdôraznila, že hlasovacia urna pre voľby do orgánov samosprávy obcí bola riadne zapečatená, počet odovzdaných hlasov podľa zoznamu bol zhodný s počtom obálok v zapečatenej urne, k žiadnemu pochybeniu pri sčítaní hlasov nedošlo, rovnako ani k namietanej manipulácii.

8. Žalovaná má za to, že žalobca nepredložil jediný dôkaz, ktorý by spochybnil platnosť volieb, správnosť počtu hlasov alebo úspech žalovanej vo voľbách. Všetci členovia komisií podpísali zápisnice a súhlasili s tým, že všetko prebehlo riadne a zákonným spôsobom. Ak by sa v priebehu konania aj preukázali niektoré z tvrdení žalobcu, v žiadnom ohľade nedosahujú intenzitu na to, aby ovplyvnili výsledok volieb a odôvodňovali vyhlásenie volieb za neplatné. Najvyššiemu správneému súdu navrhla, aby žalobu na vydanie rozhodnutia o neplatnosti volieb starostu obce Chynorany ako nedôvodnú zamietol a aby žalovanej priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

9. Vyjadrenie žalovanej bolo zaslané na vedomie žalobcovi a doručené dňa 16.12.2022.

III.

Právny názor Najvyššieho správneho súdu

10. Najvyšší správny súd podľa čl. 142 ods. 2 písm. a) Ústavy SR rozhoduje s účinnosťou od 01.01.2021 aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je upravené v § 312a až § 312k SSP.

11. Po zistení, že žaloba bola podaná žalobne aktívne legitimovaným subjektom v zmysle § 312c písm. b) SSP (žalobcom je politická strana alebo politické hnutie, ktorá podala platnú kandidátnu listinu podľa osobitného predpisu) v zákonnej desaťdňovej lehote v zmysle § 312e SSP a obsahuje zákonom predpísané náležitosti v zmysle § 312f SSP, pristúpil najvyšší správny súd k preskúmvaniu dôvodov, pre ktoré žalobca napadol ústavnosť a zákonnosť volieb starostu obce Chynorany.

12. Napriek tomu, že právomoc najvyššieho správneho súdu konať a rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je nová, rozhodovanie v týchto veciach vzhľadom na ekvivalentnosť právnej úpravy nadväzuje na predchádzajúcu judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“), ktorý o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy konal a rozhodoval do 31.12.2020 (čl. 129 ods. 2 Ústavy SR). V tomto smere možno preto poukázať na judikatórne i doktrínálne východiská rozhodovania.

13. Účelom konania vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je zabezpečenie slobodnej súťaže politických síl prostredníctvom vydania rozhodnutia o neústavnosti alebo nezákonnosti napadnutých volieb. Zmyslom rozhodovania pritom nie je sankcionovanie kandidáta, ktorý porušil zákon alebo v prospech ktorého bol porušený zákon, ale posúdenie, či volebné vady mohli ovplyvniť výsledok volieb (PL. ÚS 78/2011 z 27.11.2010).

14. Podstatou ochrany ústavnosti volieb je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 Ústavy SR, a to predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Garantuje sa pritom všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním. Pod zákonnosťou volieb treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 2/2018 z 06.02.2019 a tiež porovnaj Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 1166). Povahu volebných zákonov majú predovšetkým zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a zákon č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach, pričom právne normy týkajúce sa volieb môžu byť obsiahnuté aj v iných zákonoch [napr. § 11 ods. 1 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch)].

15. V konaní o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t.j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta (PL. ÚS 7/2010 z 28.04.2010).

16. Súčasne je namieste vychádzať z prezumpcie ústavnosti a zákonnosti volieb, ktorá vyžaduje od najvyššieho správneho súdu okrem iného tiež rozumnú mieru zdržanlivosti pri vyhodnocovaní dôkazov predložených žalobcom, keďže tieto majú tendenciu pozostávať z tvrdení jeho politických priaznivcov a s tým spojenej snahy za každú cenu zvrátiť výsledok volieb (PL. ÚS 18/2015 z 28.01.2015).

17. Právomoc najvyššieho správneho súdu korigovať výsledok volieb niektorým zo spôsobov uvedených v § 312j ods. 2 SSP sa uplatní, len ak dôjde k porušeniu ústavy alebo zákona spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. sp. zn. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Najvyšší správny súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi.

18. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak volebná vada mohla mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnicstva je teda zisťovanie intenzity volebných vád z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb (PL. ÚS 48/2014 zo 04.02.2015).

19. S ohľadom na uvedené možno konštatovať, že vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej žalobe: 1. protizákonnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb, 2. vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta a 3. intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 7/07 z 02.07.2008).

20. Vyššie opísané východiská boli následne pretavené aj do rozhodovania najvyššieho správneho súdu, ktorý po preskúmaní uplatnených žalobných dôvodov a dôkazov doložených k žalobe dospel jednomyselne k záveru, že žaloba nie je dôvodná, preto ju postupom podľa § 312j ods. 1 SSP zamietol.

21. Ako nedôvodnú vyhodnotil najvyšší správny súd námietku žalobcu uvedenú v bode 2A, podľa ktorej žalovaná uviedla na kandidátnej listine klamlivý údaj o svojom zamestnaní, ktoré vykonávala v čase podania kandidátnej listiny, čím konala v rozpore s § 176 ods. 6 písm. c/ volebného zákona.

22. Najvyšší správny súd podotýka, že žalobca túto skutočnosť v podanej žalobe nepreukázal, a žiadal najvyšší správny súd, aby si za účelom preukázania jeho tvrdenia zabezpečil kandidátnu listinu žalovanej, potvrdenie z príslušného úradu práce a pobočky Sociálnej poisťovne. Žalovaná tvrdenie žalobcu poprela a súdu doručila kópiu dohody o pracovnej činnosti, uzatvorenej medzi žalovanou ako zamestnancom a zamestnávateľom Ľubomírom Púčekom, IČO: 43996710, na dobu od 24.08.2022 do 30.09.2022 v rozsahu dohodnutých prác 10 hodín týždenne s dohodnutou prácou administratívny pracovník a dohodnutou mzdou 3,7130 €/hod.

23. Najvyššiemu správne súdu nedá neuviesť, že predložená dohoda o vykonaní práce s uvedenými parametrami (doba účinnosti 38 dní, a to práve v čase podania kandidátnych listín, nízky rozsah pracovného času, dohodnutý druh práce „administratívneho pracovníka“ s bližšie nekonkretizovanou pracovnou náplňou, osoba zamestnávateľa - živnostníka, dohodnutie minimálnej hodinovej mzdy platnej pre rok 2022 v zmysle Oznámenia Ministerstva práce, sociálnej veci a rodiny SR č. 352/2021 Z.z.) môže vzbudzovať isté pochybnosti o prípadnej účelovosti či formálnosti jej uzavretia na účely volebnej kampane. Najvyšší správny súd však nepovažoval za potrebné vykonávať v tejto súvislosti navrhované dokazovanie, a to z dôvodu absencie zistenej príčinnej súvislosti medzi namietanou skutočnosťou a volebným výsledkom. Z tohto dôvodu sa oboznámil len s kandidátnou listinou

žalovanej (z ktorej zistil, že obsahuje uvedenie zamestnania „administratívny pracovník“). Nevyhovelo však návrhu žalobcu na vykonanie ďalších ním navrhnutých dôkazov - vyžiadanie si potvrdení od príslušného úradu práce a pobočky Sociálnej poisťovne, ktoré by napokon prípadnú realitu výkonu práce žalovanou na základe predloženej dohody o vykonaní práce ani jednoznačne nevyvrátili.

24. Najvyšší správny súd v tejto súvislosti poukazuje na judikatúru ústavného súdu, v ktorej už ústavný súd viackrát pri posudzovaní námietok sťažovateľov smerujúcich proti porušovaniu pravidiel volebnej kampane zdôraznil, že nemožno podceňovať voliča. Len intenzívnejší tlak na voliča prostredníctvom neférových praktík, resp. len veľmi agresívny a ofenzívny tlak na voliča spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle by totiž podľa názoru ústavného súdu mohol zakladať takú volebnú vadu, ktorej dôsledkom by mohlo byť aj zrušenie výsledku volieb (m. m. PL. ÚS 78/2011, PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 35/2014). Nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane teda musí vyvolať právne následky. (PL. ÚS 64/2014).

25. Zároveň má najvyšší správny súd za to, že obec Chynorany, v ktorej počet zapísaných voličov v napadnutých voľbách bol 2.207, vytvára prostredie, kde sa obyvatelia navzájom viac či menej poznajú a voliči tak majú bezprostrednejšie informácie o kandidátoch na starostu obce, ktoré vedú slobodne vyhodnotiť. Obdobne i ústavný súd dospel k záveru o nespôsobilosti propagačného materiálu ovplyvniť rozhodovanie voličov v obci, kde sa väčšina obyvateľov pozná: „volebný leták v obci, ktorá má 1580 oprávnených voličov a v ktorej sa väčšina obyvateľov navzájom pozná, spravidla sám o sebe nie je spôsobilý bezprostredne a priamo ovplyvniť rozhodovanie voličov.“ (PL. ÚS 62/2014 z 25.02.2015).

26. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, najmä (i) veľkosť obce, v ktorej sa obyvatelia navzájom poznajú a o kandidátoch majú viac či menej priame a bezprostredné informácie (ii) samotnú funkciu starostu obce, ktorého voľbe spravidla predchádza viac či menej intenzívna volebná kampan, v ktorej kandidáti sprostredkujú voličom relevantné informácie o sebe a svojom volebnom programe, a napokon (iii) obsah uvádzanej informácie na kandidátnej listine - zamestnanie typu „administratívneho pracovníka“, ktoré samo o sebe nemá vysokú výpovednú hodnotu spôsobilú ovplyvniť rozhodovanie voličov, najvyšší správny súd konštatuje absenciu príčinnej súvislosti medzi žalobcom namietanou skutočnosťou o údajne nepravdivej informácii o zamestnaní žalovanej uvedenej na kandidátnej listine a volebným výsledkom.

27. K žalobnému dôvodu uvedenému v bode 2B, ktorým žalobca namietal takú vadu, ktorá spočívala v nesprávnom posúdení platnosti jedného hlasovacieho lístka, najvyšší správny súd uvádza, že aj v prípade, že by táto vada v procese sčítavania hlasov nastala, nie je takej intenzity, ktorá by viedla k spochybneniu záveru o tom, že volebný výsledok na starostu obce Chynorany je prejavom skutočnej vôle voličov. Hoc aj nesprávne posúdenie platnosti jedného hlasovacieho lístka preto nie je spôsobilé spochybniť volebný výsledok za situácie, keď v počte odovzdaných platných hlasov medzi neúspešným kandidátom žalobcu a úspešnou žalovanou bol zistený rozdiel v počte 25 hlasov. Zároveň, žalobcom kladená rečnícka otázka v koľkých ďalších prípadoch okrsková volebná komisia pochybila, je len v rovine domnienok, dohadov a hypotéz, vo vzťahu ku ktorým žalobca v žalobe neoznačil žiadne dôkazy. Najvyšší správny súd je v konaní o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí viazaný rozsahom a dôvodmi vymedzenými v žalobe. Je preto v záujme žalobcu, aby v žalobe označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať tak intenzívne porušenie volebného zákona, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010). Žalobcove úvahy sa teda nesmú pohybovať len v rovine podozrení, domnienok a hypotéz.

28. Napokon žalobný dôvod podľa bodu 2C spočívajúci v nezapečatení zoznamu voličov vo volebnom okrsku č. 2 počas sčítavania výsledkov hlasov vo voľbách do samosprávnych krajov rovnako aj v prípade jeho preukázania nemôže mať podľa najvyššieho správneho súdu vplyv na výsledok volieb. Z judikatúry ústavného súdu síce vyplýva, že možnosť zneužitia volebných materiálov opomenutím ich riadneho zabezpečenia možno označiť za potencionálnu volebnú vadu, avšak táto vada sama osebe nie

je spôsobilá vyvolať dôvodnú pochybnosť o zneužití tejto volebnej dokumentácie, resp. o zneužití hlasovacích lístkov členmi príslušnej volebnej komisie, pracovníkmi obecného úradu alebo tretími osobami, ktorého výsledkom by bolo konanie majúce dopad, resp. vplyv na samotný výsledok volieb (PL. ÚS 21/2015).

29. Žalobca vo svojej argumentácii len poukazuje na existenciu nezapečatenia zoznamu voličov počas zisťovania výsledkov volieb do orgánov VÚC, avšak ani len nepredstrel určitú skutkovú konštrukciu spočívajúcu v existencii možnosti neoprávnenej manipulácie s ním. Rovnako nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by objektívne mohli zakladať aspoň náznak dôvodného podozrenia, že k ich zneužitiu, resp. nezákonnej manipulácii v uvedenom prípade došlo. Najvyšší správny súd tiež zdôrazňuje, že žalobca namietal nezapečatenie zoznamu voličov, nie samotných hlasovacích lístkov vo voľbách na starostu obce Chynorany. Žalobca nezrejmil, ako by sa prípadná manipulácia so zoznamom voličov mala premietnuť do volebného výsledku, keď sa súčasne nenamieta nijaká nezrovnalosť pri sčítavaní hlasov (okrem námietky 2 B vyhodnotenej ako irelevantnej) ani nijaká manipulácia hlasovacími lístkami, pričom práve sčítané hlasovacie lístky sa v konečnom dôsledku premietajú do počtu platných odovzdaných hlasov pre jednotlivých kandidátov, a teda do zisteného výsledku volieb.

30. Navyše žalobca namietal nezapečatenie zoznamu voličov vo volebnom okrsku č. 2, ktoré podporil čestnými vyhláseniami M. R. Q. A. R., dvoch nezávislých pozorovateľiek, ktoré podľa písomných vyjadrení zabezpečených žalovanou boli pozorovateľkami vo volebnom okrsku č. 1. Najvyšší správny súd po oboznámení sa s obsahom zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania v okrsku č. 1 a č. 2 konštatuje správnosť tvrdenia žalovanej, a to, že M. R. Q. A. R. sa ako nezávislé pozorovateľky nachádzali vo volebnom okrsku č. 1, preto ich čestné vyhlásenia nemohli podporiť tvrdenie žalobcu o nezapečatení zoznamu voličov vo volebnom okrsku č. 2. Namietané pochybenie preto nebolo ani len preukázané. Akékoľvek odstraňovanie rozporov v skutkových okolnostiach by však bolo nadbytočné, keď najvyšší správny súd argumentáciu žalobcu považuje za irelevantnú, nemajúcu žiaden právny význam vo vzťahu k výsledku napadnutých volieb.

IV.

Záver

31. Vo vzťahu ku všetkým žalobcom uplatneným žalobným bodom možno skonštatovať, že ich spoločným menovateľom je nemožnosť zasiahnuť relevantným spôsobom do výsledku volieb. V žiadnom z namietaných prípadov totiž nedošlo k hrubému alebo závažnému porušeniu zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb, na podklade ktorého by bolo možné dospieť k záveru o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb starostu obce Chynorany a ktoré by odôvodňovalo záver o inom volebnom výsledku, a to ani napriek relatívne tesnému rozdielu v získaných hlasoch (25 hlasov, čo zodpovedá 2,26%). Podaná žaloba tak podľa najvyššieho správneho súdu nie je dôvodná, preto ju postupom podľa § 312j SSP zamietol.

32. Na zdôraznenie svojich záverov vo vzťahu k žalobným dôvodom uvedeným v bodoch 2 B a 2 C, najvyšší správny súd poukazuje aj na skutočnosť, že v oboch volebných okrskoch boli zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania podpísané všetkými členmi okrskových volebných komisií bez akýchkoľvek výhrad, či bez využitia možnosti odmietnutia podpisu, čím členovia komisií jednoznačne osvedčili výsledky dosiahnuté vo voľbách. Najvyšší správny súd poukazuje na rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, ktorý konštatoval, že nie je povolaný na rekonštrukciu postupu, resp. posúdenie práce volebných komisií, ak všetci členovia príslušnej volebnej komisie a jej zapisovateľ/ka podpísali zápisnicu bez jedinej výhrady, čím jednoznačne osvedčili výsledky dosiahnuté vo voľbách. Takto zistený výsledok volieb nemožno spochybňovať alebo považovať za nezákonný bez toho, že by existovali konkrétne dôkazy o manipulácii s hlasmi voličov, resp. dôkazy preukazujúce nesprávne sčítanie hlasov (PL. ÚS 2/2014, PL. ÚS 33/2015). Okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej

samosprávy totiž plní aj úlohy garanta ústavnosti a zákonnosti samotného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov (PL. ÚS 1/07).

33. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd podľa jeho výsledku a keďže zamietnutie žaloby znamená úspech žalovanej v konaní, priznal jej voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa ustanovenia § 168 SSP, ktoré umožňuje priznať žalovanému právo na náhradu trov len vtedy, ak to možno spravodlivo požadovať, pričom náhradu trov právneho zastúpenia tu možno priznať len výnimočne. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy) je však typickým konradiktórnym konaním, ktorého účastníkmi sú súkromné subjekty (§ 312c, §312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení. Ak úspešnému žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého požadovania ich náhrady voči žalobcovi za splnenú. Otázku vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu najvyššieho správneho súdu, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu v pomere hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.